

kolon

Tidning från Studieförbundet Bilda

NR 4
2010



**Maria lever sin dröm ■ Ranelid om
engagemang ■ Gender i Liberia
■ Irlandsturné**

Engagemang, någon?

När SJ gjorde en katastrofvinter blev tågen i Sverige världens mest heta fråga. Nu kom kollektivtrafiken upp på dagordningen och blev en stridsfråga i valet. Liksom det blev en stridsfråga när Sverige fick ett främlingsfientligt parti i riksdagen. När BP:s oljeplattform läcker miljontals liter olja och orkaner föröder Haiti blir miljön en snackis kring fikaborden. Något handgripligt att engagera sig i för stunden. För att sedan glömma bort?

Folkbildning är en livsuppgift, tycker vi i Studieförbundet Bilda. Vi vill att bildning ska få en viktig plats i hela livet och att bildning ska leda till engagemang i viktiga livsfrågor. Vi vill att det ska vara en rättighet för var och en att lära sig ett instrument, att få möta oliktankare i en studiecirkel, att få göra en bildningsresa i själen eller till ett studiecenter i Jerusalem, eller vad man nu vill i sitt liv.

Det som håller ihop detta nummer av vår tidning :kolon är det vida ordet "engagemang". Björn Ranelid som aldrig slutar att föreläsa, Maria Langefors som jobbar med sin dröm att hjälpa människor som har det tufft i ett tufft Sverige, Cecilia Willman som reser till Liberia och utbildar i genderfrågor. Jag blir så oerhört inspirerad av dessa människor.

Vad engagerar dig?



Tobias Johansson,
redaktör

:kolon

Bilda

Studieförbundet Bilda, Box 79, 125 22 Älvsjö
Tel 08-727 17 10 ■ info@bilda.nu
www.bilda.nu ■ www.bildamusik.nu
ISSN 1650-5808

Omslag

Tetra Images

Ansvarig utgivare

Kerstin Enlund, telefon 08-727 17 11

Redaktör

Tobias Johansson, tel 08-727 17 29, tobias.johansson@bilda.nu

Layout

Boel Algulin

Redaktion

Boel Algulin, Tobias Johansson, Louise Lind, Birgitta Haglund

Tryck

Davidsons Tryckeri AB, Växjö

:kolon kommer ut fyra gånger per år. Lösnummer går att beställa från Studieförbundet Bilda.



Mixed Sources
Product group from well-managed
forests and recycled wood or fibre
www.fsc.org Cert no. S-COC-005306
© 1996 Forest Stewardship Council



[Innehåll]

4



Björn Ranelid slutar aldrig att föreläsa. Vad är det som driver honom att ständigt vara på resa och tala med människor?

7



I Nässjö Missionsförsamling är miljöfrågorna på agendan. De har kämpat hårt för att bli en skapelsevänlig församling.

8



Cecilia Willman från Borlänge åkte till Liberia för att utbilda i genderfrågor.

10



I Hela Människans lokaler i Tensta, Stockholm, finns hopp och medmänsklighet för människor som har det tufft. Maria Langefors jobbar med sin dröm.

13



Krönika av Magnus Nordqvist.

14



Skånska bandet Paddy's Irish Clan gjorde drömresan till Irland – för att se om de kräsna irländarna gillade deras irländska sound.

16



Notiser från hela Bildasverige.

18



Peace & Love i Jerusalem – ett långsiktigt samarbete startar.

19



Bildas förbundsrektor Kerstin Enlund om engagemang.



– en ny mötesplats för en ny musikscen!

Beatmeet – mötesplats för en ny musikscen

► *Beatmeet är en ny typ av musikscen, en mötesplats där alla deltagare står i fokus. Detta är Bildas stora nysatsning i Umeå, 18–19 februari 2011. Ungdomsstyrelsen står bakom med ekonomiskt stöd där målet är att utveckla möjligheter för unga människors skapande.*

– Musikbranschen har förändrats de senaste tio åren. När jag var ung och det fanns amatörbandsfestivaler var skivbolagens roll fortfarande stor. Nu sköter musikerna sin egen marknadsföring, bokar sina egna turneér, släpper sina egna skivor och skapar sina egna nätverk. Beatmeet vill hjälpa unga musiker med alla de här olika bitarna, säger Mattias Johansson som är projektledare.

Datorfestivalen Dreamhack i Jönköping har varit en inspirationskälla. Där är alla deltagare inblandade i allt som går att göra med en dator, till exempel spel, kommunikation, programmering, film, musik, design med mera. På samma sätt kommer *Beatmeet* sätta fokus på att alla som finns i lokalen ska få göra allt som ingår i musikproduktionen.

– Det blir ett event som bryter upp gränsen mellan publik och deltagare, otroligt spännande. Som studieförbund utforskar vi ny terräng, ingen har gjort det här tidigare. Det är en möjlighet för Bilda att ligga i framkant, säger Mattias Johansson och initiativtagaren Mats Bjerde håller med:

– Stödstrukturerna till kulturen i samhället går åt till konsumtion, inte så mycket till deltagande och det egna skapandet. Vi kanske befinner oss i ett paradigmskifte, nu nöjer vi oss inte med att vara åskådare, vi vill vara deltagare. Och där har folkbildningen en jättestor roll att spela.

Beatmeet är tänkt att bli ett årligt återkommande event med minst 600 deltagare.

– Det här blir en manifestation, vi vill visa hur många människor som håller på och skapar, med *Beatmeet* kan deltagarna få en massa nyttiga grejer med sig hem, kanske träffa producenter som kan ge inspiration och träffa andra unga musiker att slå sig ihop med. Det viktigaste är att folk möts kring ett intresse, säger Mats Bjerde.

Läs mer: www.beatmeet.se ■



Samtalskväll om livstolkning

► *Drömmar om frihet* heter Bildas samtalskvällar i serien *Livstolkning i vår tid*. Den 6 oktober träffade Bildas förbundsordförande Erik Amnå Peter Örn. Onsdag 8 december träffar han Kristina Axén Olin i ett nytt samtal.

Peter Örn utbildar i dag chefer och ledare och talade om ledarskap. Om att lyckas och att misslyckas och att vara mänsklig i det.

– Han säger till exempel att det är okej att vara människa, att det är okej att vara otillräcklig som ledare, säger Marie Zingmark Huld, en av initiativtagarna till samtalsserien.

Under många år som ledare inom politiken, folkrorelserna och kultursfären hade Peter Örn mycket att berätta. Han talade utifrån sin bok *Ledare* där han tar upp vad man kan lära sig av misstag och framgångar, om hur det är att arbeta som ledare i olika sammanhang.

Men nu är det alltså dags för förra borgarrådet Kristina Axén Olin och hennes samtalskväll kommer handla om engagemang, hur starkt det får vara och till vilket pris.

– Den här serien ska inte vara någon debatt utan vår tanke är att få komma lite närmare en offentlig person via det nära, personliga samtalet.

Kristina Axén Olin var borgarråd för Moderaterna i Stockholms stad 1998–2008, då hon tvingades avgå från toppolitiken när pressen blev för stor och livspusslet inte längre gick ihop.

Samtalskvällen pågår kl 19.00–20.30 och följs av en frågestund. Till våren kommer ytterligare ett par samtalskvällar. Platsen är Bildas musikhus Smedjan, på Söder Mälarstrand 47 i Stockholm. Entrén är 50 kr. ■

Huvudsaken är att jag kan se min publik i ögonen efteråt

Björn Ranelid är en produktiv författare och flitig föredrags-hållare. Förra året höll han över hundra föreläsningar runt om i landet. :kolon fick en intervju med honom inför en föreläsning om Kärlek i Framnäs folkhögskola i Piteå den 9 november. Han var sist ut i raden av föreläsare som talat om pärlorna i Martin Lönnebos moderna radband Frälsarkransen.

Text: Birgitta Haglund
Bild: Sara Mac Key

Hustru Margareta har bokat in oss för en kort telefoninter-
vju. Björn Ranelid är tillbaka på sitt Söder i Stockholm igen
efter en föreläsningsturné 13 dagar i sträck. Klockan fyra på
morgonen steg han över tröskeln och några timmar senare
skulle han medverka i Malou von Sivers program Efter tio.
Så mycket sömn har han inte fått. Nästa dag ska han dela
ut ett pris inom äldreomsorgen, hålla ett föredrag för 1.400
människor och därefter åka direkt till Uddevalla för Bokens
dag. Hur han orkar är det ingen som förstår, säger han:

– Nej, inte ens jag själv. Hade du sett mitt schema hade du
fått en profylaktisk infarkt. Jag är Sveriges mest eftertaktade
föredragshållare. Jag har talat till flest människor av alla
Sveriges författare genom tiderna. Nu säger jag bara som det
är, du får inte tolka det som skryt. Nä, jag jobbar hårdast i
Sverige och att jag orkar handlar nog delvis om att jag får
så oerhört mycket kärlek från min publik.

Det är just om kärlek Björn Ranelid ska tala i Fram-
näs folkhögskola. Ett vanligt tema i hans böcker och hans
föreläsningar. Den här gången ska det handla om kärlek i
anknytning till Martin Lönnebos moderna radband *Frälsar-
kransen*. Där finns kärlekspärnan som egentligen är två och
symboliserar kärleken vi ger och kärleken vi får.

– Du ger kärlek väldigt ofta beroende på att du har tagit
emot kärlek, de är alltså befruktande och reciproka, det
vill säga ömsesidiga. Det är oegentligt att tala om dem som
isolerade fenomen. Jag ser detta som en slags vattenfärg som
glider in i varandra. Det var en rätt bra liknelse, det kom
jag på nu förresten! säger han och skrattar. De här vatten-
färgerna går in i varandra, de torkar inte så snabbt. Du får
en slags melering, man målar vått i vått med kärlek som ger
och tar. Jag har liknat det vid att ”simma från stranden jag
till stranden du i havet vi”.

Björn Ranelid är känd för sina metaforer och för sitt allde-
les egna språk ”Ranelidskan”. I boken *Jag skänker dig mina
vackraste ord* har han från sitt långa författarskap samlat
nära 300 metaforer och aforismer.

– Det är en unik bok, det finns ingen sådan bok i hela
världen, en mycket påkostad utgåva med svart pärm och
mitt namn i guld. Den finns på fyra språk, engelska, tyska,
franska och svenska, säger han stolt.

Forts sid 6 >



Här hemma har Björn Ranelid ofta beskyllts för att skryta och vara uppblåst. I Frankrike däremot är det naturligt att ta plats och framhäva sig själv. Det säger Françoise Sule, som är den franska översättaren av Björn Ranelids bok, i en intervju. Och därför, menar hon, passar Björn Ranelids ego alldeles utmärkt i franska kulturkretsar.

För att återgå till Frälsarkransen och din föreläsning. Hur förhåller du dig till bönen?

– Ja, det är mycket att säga om det du. Redan när jag var barn bad jag ju. Min mamma var knuten till Pingstkyrkan i Malmö, där gick jag i söndagsskolan. Jag är en av de få i min ålder som har hört Einar Ekberg sjunga i kyrkan. Han kom med sin familj från Kalifornien till Sverige. Jag har personliga minnen från detta. Jo, jag använder mig av bönen i dag. Inte på det sättet att det finns en mekanisk hållning i det men det är klart att jag reflekterar över det och jag har ju studerat teologi och undervisat i religionshistoria i åtta år.

Har du själv en Frälsarkrans?

– Ja, jag har den här hemma, jag har också texterna. Jag fick den i Uppsala domkyrka i samband med att Martin Lönnebo och hans son var där vid ett tillfälle för några år sedan. Jag håller Martin Lönnebo väldigt högt. Jag har läst hans bok van Goghs rum fem, sex gånger, jag har också ringt och berömt honom. Apropos kyrkor så har jag talat i nästan alla Stockholms kyrkor, till och med i Djurgårdskyrkan. Två

gångar har jag talat i annexet till Uppsala domkyrka, ena gången kom 300 människor. Där rymdes bara 120 personer så ljudet släpptes ut till ett angränsande rum.

Det är ordet som driver honom, han vill sprida det till så många människor som möjligt.

Men han förklarar samtidigt att han inte satt upp något mål för att nå så och så många människor, att det inte handlar om någon idrottsprestation utan att han faktiskt tackar nej till väldigt mycket och tackar ja till det han känner är värdigt och anständigt.

Vad vill du då bjuda din publik i Piteå?

– Mitt yttersta. Jag har haft tio utsålda hus i rad. Det var utsålt i Ljungby och det var utsålt i Ulricehamn. I Småland fick jag framträda tre gånger på två dagar för de sålde slut på alla biljetterna. Men det är inte viktigt. Huvudsaken är att jag kan se mina uppdragsgivare och min publik i ögonen efteråt.

Han utesluter inte att få ha lite roligt också som i ett eller annat reklamsammanhang. Att han ställde upp för Clas Ohlson till exempel berodde på att han är väldigt intresserad av verktyg.

Nu hörs hustru Margareta i bakgrunden. Middagen är klar och hon tycker att samtalet blivit lite för långt, det är hon som brukar lägga in bromsen åt Björn. Nu måste han ju få tid att äta en bit också, koppla av lite och sedan få en natts välbehövlig sömn. ■

Ett andra varv med Frälsarkransen – ett kurskoncept

► Det har hållits många introduktionskurser över landet med inspiration från boken *En väg till livsmod och tillit – möt kristen tro med Frälsarkransen*, som gavs ut av Verbum förlag i samarbete med Bilda och Sensus 2007. Nu har behoven av fortsättning och fördjupning lett fram till ett nytt kurskoncept.

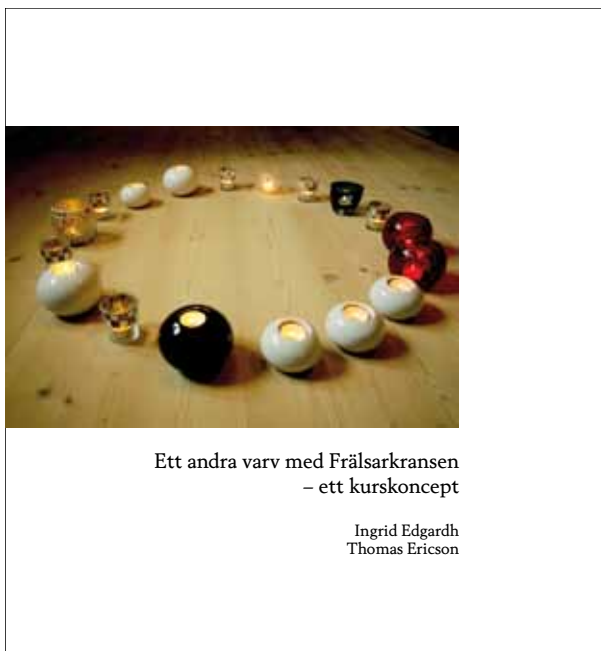
Frälsarkransen är den moderna pilgrimens redskap på den svåraste av alla resor – den som går inåt. Det är ett redskap som hjälper till att fokusera den andliga längtan under bön och meditation. Pensionerade biskopen Martin Lönnebo uppfann konceptet på 1990-talet. 2007 kom boken *En väg till livsmod och tillit*, som följdes upp med ett studiematerial.

”Vi kan inte sluta nu”, har många deltagare uttryckt efter första boken. I materialet *Ett andra varv med Frälsarkransen* presenteras ett kurskoncept för fördjupningskurser i kristen tro. Ingrid Edgardh, präst i Svenska kyrkan och författare, och Thomas Ericson, pastor i Svenska Missionskyrkan och terapeut, nu verksam i Svenska kyrkan, har skrivit boken.

Materialet är tänkt som en inspirationsbank för människor som arbetar med Frälsarkransen som pedagogiskt redskap. Kurskonceptet bygger på sju övergripande teman som förknippas med Frälsarkransens olika pärlor och hänvisar då och då till boken *En väg till livsmod och tillit*.

Materialet kostar 50 kr och kan beställas via e-postadress service@bilda.nu.

Läs mer om Frälsarkransen: www.fralsarkransen.se ■



En skapelsevänlig församling – i Nässjö

Nässjö ligger i framkant när det gäller miljötank och rättvisemärkning. Våren 2009 diplomerades staden som Fairtrade City, på hösten samma år belönades Missionsförsamlingen med utmärkelsen Kyrka för rättvisemärkt och lite senare fick församlingen ta emot ett diplom som En skapelsevänlig församling.



Frida Persson, Nässjö kommuns Agenda 21-samordnare, och församlingsmedlemmen Hasse Tarenius granskar om fikabordet på Café Livsrum är rättvisemärkt, kravgodkänd med mera.

► Michael Tägerud, kassör i församlingen, tog till sig Bildas studiematerial *En skapelsevänlig församling* och drog igång den första cirkeln. Materialet innehåller fem steg som genom dialog ska leda till medvetenhet, kunskap och ett miljövänligt agerande.

– Nu har vi gjort energibesparingar, vi sopsorterar och komposterar, säger Michael. Vi har också profilerat cafeteria med att erbjuda ekologiskt, rättvisemärkt och närproducerat.

Michael var fältbiolog och väldigt naturintresserad i tonåren men när han blev lite äldre flyttades intresset över till kyrkliga frågor och miljöengagemanget hamnade lite i skymundan. Under alla år var han dock medlem i Naturskyddsföreningen.

– För ett par år sedan återväcktes mitt intresse för miljön. När Naturskyddsföreningen frågade om jag ville sitta med i styrelsen svarade jag ja direkt. Nu har församlingen haft flera program tillsammans med dem. Bland annat en modeshow med visning av kläder gjorda av återanvänt material. På så sätt når vi ut till fler.

Förankrat hos alla

Att frågorna har varit väl förankrade hos församlingsledningen tror Michael

Tägerud är svaret på att de lyckats så bra som de gjort.

– Annars kan risken vara att det blir två läger, ett som tycker att det ska vara mer andligt och ett att det ska vara mer samhälleligt. Dessutom har folk fullt upp med sina liv så det krävs ofta en eldsjäl som drar igång.

Några råd du vill ge andra församlingar för att komma igång?

– Samla några eldsjälur, gärna med olika intresseinriktningar. De kan genomföra en första studiecirkel. Inspirerade av den kan de sedan få med sig fler på nästa. På så sätt sprider de och förankrar miljöpolicy och handlingsplan i församlingen.

Michael Tägerud tycker också att det är viktigt med en bredd i både inriktning, åldrar och teologiska åsikter. Gruppen får inte upplevas för extrem av församlingen i sin helhet:

– Det är också betydelsefullt att styrelse och pastor är positiva, annars är det svårt att få genomslag i församlingen. Och: bli inte domedagsprofeter utan peka på vardagliga insatser som alla kan hjälpa till med. Fokusera på möjligheten till positiv förändring i stället för de ofattbara hoten. ■

Text: Birgitta Haglund

Bild: Nässjö Missionsförsamling

Folkbildning för i Liberia!

Cecilia Willman på Bilda GävleDala har precis kommit tillbaka från en resa till Liberia där hon under drygt två veckor prövade sitt eget utbildningsmaterial om demokrati, mänskliga rättigheter och gender på drygt 200 liberianer.

Från början var det Maj Rundström (konsulent på Bilda Öst) som skulle ha åkt. Hon hade varit i Liberia tidigare några gånger med biståndsorganisationen Liberia Dujar och utbildat tjejgruppsledare. Men den här gången tyckte hon att ämnena passade Cecilia bättre och bad i stället grundaren av organisationen, Lois Boyenoh Hergren, att ta kontakt med henne.

– Jag sa ja på en gång men sedan fick jag ångest och började tvivla på att jag skulle klara av det. Men så bestämde jag mig för att sätta igång och jobba hårt. Och det gjorde jag verkligen, större delen av sommaren, säger Cecilia Willman.

I Sverige jobbar hon mycket tillsammans med skolan om kvinnors demokrati- och sex och samlevnadsfrågor och hur man arbetar som kamratsödjare. Vistelsen i Liberia blev en ögonöppnare för henne.

– Jag upptäckte att det jag gör här hemma i Sverige går lika bra i Liberia. Folkbildning funkar överallt och nu har jag verkligen fått blodad tand. Jag åker gärna ut igen. Man får lite andra perspektiv med sig hem, hur lika vi är till exempel. Men något vi borde lära oss mer av är att visa mer glädje, vi har så mycket att vara tacksamma för här hemma.

Har du något speciellt minne med dig hem?

– Ja, ett starkt minne är från Grassfield, en skola i huvudstaden Monrovia. Där skulle vi diskutera jämställdhet och vad det är. Plötsligt under mötet stiger en tjej i skoluniform och med högklackade skor fram. Med stark stämma säger hon: ”Män och kvinnor, pojkar och flickor kan göra samma saker.” När hon framfört detta för henne självklara budskap gick hon tillbaka och satte sig igen.

Nu går stafettpinnen vidare till bland annat lärare som fortsätter den viktiga utbildningen. Minst två gånger per månad är de ålagda att arbeta med materialet.

Men det ska också ut till människor i kyrkliga sammanhang, affärskvinnor, hemmafruar, föräldrar och kvinnogrupper.

Cecilia understryker den breda kompetens som finns inom Bilda och poängterar att det finns många fler som kan göra det hon just har gjort.

– Det är så kul att ha fått vara en liten, liten del i uppbyggnadsarbetet efter inbördeskriget i Liberia. Det finns en sådan kämpaglöd att bygga upp landet igen.

Nu vill Liberia Dujar föreläsa inom Bilda, vilket kan bli inledningen till ett större samarbete. ■

Cecilia Willman



Läs mer om Liberia Dujar
på: www.liberiadujar.org

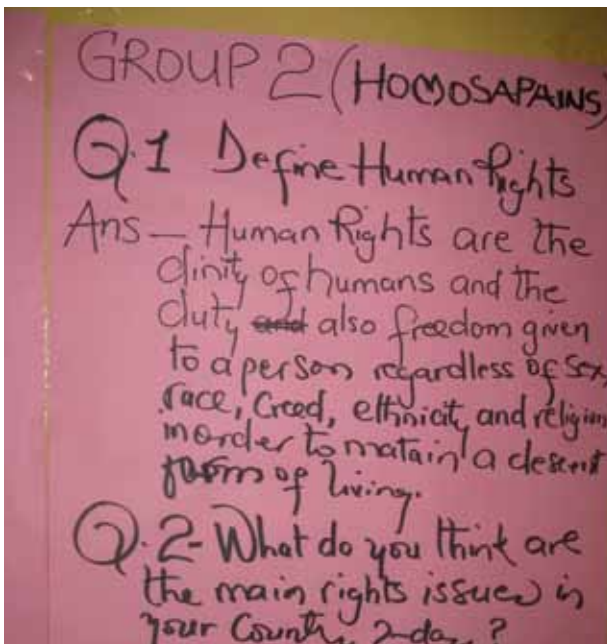
unkar lika bra

Text: Birgitta Haglund

Bild: Cecilia Willman



Försäljare kantar en av de starkt trafikerade huvudgatorna i centrala Monrovia. I en skolsal i Grassfield får deltagarna framföra rollspel om härskartekniker, och efter ett grupparbete om mänskliga rättigheter redovisas svaren på stora pappersark. Lärare och lärarstudenter deltar i en workshop i Gbartala på bilden längst ner till höger.



Livsdrömmen finns i Tensta

Knappt har den nya verksamheten inom Hela människan tagit fart ute i Tensta förrän en större lokal behövs. För drygt ett år sedan hittade Maria Langefors, en eldsjäl med ett aldrig sinande engagemang för människor, den gamla dagislokalen som alltsedan dess fungerat som mötesplats för utsatta människor i Tensta. Kolon besökte dem på försommaren, bara några månader innan de flyttade till större lokaler.

Detta har hänt sedan i somras:

- Flytt till stora lokaler i Tenstakyrkan, fler personer strömmar till.
- Två mentalskötare har anställts med lönebidrag, en på heltid en på halvtid.
- En nyanställd administratör.
- En nyanställd kassör som är jurist i grunden.
- En ungdomsförening har bildats, fyra avlönade ungdomar erbjuder läxhjälp och nattvandrar.
- Hjälp med att skaffa viktiga nätverk.
- Hjälp med körkortsutbildning.

...och skörden från koloniträdgården har varit riklig hela sommaren med potatis, pumpa och grönsaker, vilket ingår i de dagliga luncherna för 25–40 personer.

Text: Birgitta Haglund

Bild: Birgitta Haglund, Tobias Johansson

Maria är lite försenad till vårt möte, tvättstugan har sinkat henne, det blev en del att ta hand om efter den marockanska festkvällen i fredags. Fredagsmiddagar med mat från något av länderna som medlemmarna representerar har blivit ett viktigt inslag i verksamheten som bygger mycket på social samvaro.

Mekonen tar emot. Han kommer från Eritrea och arbetar nu som handledare. Han serverar te och berättar om de introduktionskurser som han ansvarar för. Där får nya deltagare information om aktiviteter, regler och rutiner.

Klockan är strax efter nio och mötesplatsen börjar vakna till liv. In kommer Halima som är sjukpensionär och ordnade couscoustesten i fredags, Kelinda som är ingenjör och arbetslös, Sami som är uppvuxen i området kring Tensta och som är sjukpensionär på grund av svår reumatism. Hit kommer de för att träffa andra och för att slippa vara ensamma.

”Här har man en trygg grund”

Mekonen berättar om de två kolonilotterna. Tanken är att medlemmarna ska få en liten jordplätt var att arbeta med, plantera och skörda. Han har en rad småkrukor på kontoret, där har han försatt dill, persilja, tomater och paprika. Än är det lite för kallt att plantera ut, men bara det blir lite varmare. Då ska också potatisen sättas.

– De som kan och vill får arbeta i koloniträdgården, säger Mekonen. De andra får stanna inne, göra något annat eller bara umgås. Flera kommer ifrån krigshärjade länder och har svåra upplevelser bakom sig, de ska inte tvingas in i ett kollektiv och de ska inte heller ha några krav på sig. De måste kunna få komma hit och bara vara.

– Många med psykiska funktionshinder mår mycket bra här, inflikar Morgan. Här har man en trygg grund, man får både självvård och praktisk hjälp. Så avbryter han sig plötsligt, tittar mot fönstret och utropar: Nu kommer Maria!

Något för själen

Maria ser varje deltagare och hälsar med deras namn, Morgan som sitter alldeles nära får en varm kram. Att hon är efterlängtd råder inget tvivel om.

– Människor i arbetslöshet och ensamhet kan lätt tappa hoppet så vår verksamhet behövs, det är tydligt. Det är för mycket prestation i samhället så vi vill erbjuda något för själen, säger Maria. Medlemmarna blir fler och vi är nu i startgroparna att flytta till en större lokal.

Hon är en av sju volontärer i verksamheten som också har tre anställda.

I en av sofforna sitter Liban från Kenya, som har bott i Sverige i 25 år. Han är orolig och klagar högljutt över att han inte får hämta hit sin familj. Varje månad skickar han pengar till den. Han upprepar sin oro och Maria tittar på



Mekonen Tekeste, Halima El Haddouti, Ewa Öberg, Lasse Pyyppönen, Sami Vilja och Maria Langefors.





honom, går fram till honom och tar hans hand, säger att snart ska de gå undan och meditera lite för att lindra hans oro.

– Det här är människor med stora behov, förutom flyktingarna är några alkohol- och drogmissbrukare andra är sjukpensionärer eller arbetslösa. Jag upplever det som att kyrkorna har glömt bort sin uppgift. De har glömt att det är viktigare med relationer än att bygga lokaler.

Från världens alla hörn

I Tensta är 85 procent av befolkningen invandrade svenskar, så det är människor från Eritrea, Somalia, Irak, Iran, Finland, Marocko, Kamerun, Kenya, Kroatien och Kurdistan som kommer till mötesplatsen.

Maria har en lång erfarenhet av att möta och stötta människor från världens alla hörn, sedan 1970-talet har hon själv varit engagerad i flyktingpolitiken. Men långt innan dess i slutet av andra världskriget var hon med som liten flicka och bodde på den flyktingförläggning i Nissafors i Småland där hennes föräldrar arbetade.

Under tio år var hon pastor i Missionskyrkan i Vaxholm, hon är musikdirektör, mamma till fyra barn och mormor till åtta barnbarn.

Och idéer det har hon många, ser hela tiden möjligheter till nya samarbeten. Ahmed Egal från Somalia, som leder en framgångsrik yrkesskola för invandrare i Rinkeby, håller i en föräldrautbildning med waldorfpedagogisk inriktning. En pedagogik Maria är väl bekant med, alla hennes fyra barn gick i Kristoffersskolan. Nu är planen att starta en filial till Kristoffersskolan i Tensta. Samarbete med skolan finns redan, på onsdagar kommer fyra ungdomar från årskurs 2 och 3 på gymnasiet och hjälper cirka 20 barn med läxorna.

Maria är den drivande kraften men hon poängterar att verksamheten bygger på alla deltagares gemensamma arbete.

Aktiviteterna är många och utöver de redan nämnda finns en sygrupp, en filosofisk grupp som fått benämningen Vägen till livet och en öppen samtalsgrupp där man använder material från Bilda.

– Det viktiga är att alla känner sig välkomna, säger Maria. Mänsklig gemenskap måste få en chans att växa i det tvåtredjedelssamhälle vi lever i. En av mina söner sa för en tid sedan: ”Mamma jag tror att du gör din dröm nu. ■



Energin att förvandla samhället saknas i dag



► För ganska precis ett år sedan gick jag med i ett politiskt parti. Knuffen fick jag av Vellingemoderater och Sverigedemokrater – som då liksom nu var mycket omtalade i media. Men den knuffen räcker knappast till ett uthålligt politiskt engagemang.

Jag har rötter i en 1800-talets väckelserörelse – en del av Folk rörelsesverige som en gång bars av stark övertygelse. Små lokala gemenskaper som idogt strävade efter att leva som de lärde i en ganska motsträvig vardagsverklighet. Som utvecklade en formidabel social fantasi. Som födde en demokratisk praktik, som sedan kunde tas upp och föras vidare av andra rörelser, och på sikt av samhället i stort. Små surdegar som efterhand fick degen att jäsa.

Så egentligen borde jag veta vad som krävs.

Efter riksdagsvalet och Sverigedemokraternas framgångar har det sagts en hel del förnuftigt. Och det har sagts med en hel del känsla. Men ändå har det på det hela taget ekat – tomt.

Varför?

Enligt den klassiska retoriken består konsten att övertyga av tre delar: logos (att kunna föra ett förnuftigt resonemang), patos (att kunna väcka åhörarnas känslor) men också av etos.

Etos ja, det är det som får dem som lyssnar att känna förtroende för den som talar. Sånt som visdom och praktisk färdighet, godhet och dygd, och en positiv förväntan att det han/hon säger ska tas emot väl.

Etos är inte något som talaren själv kan skaffa sig eller äga, utan något han/hon får genom de gemenskaper han/hon tillhör. Det är en gemensam anda som motiverar idéer och vanor.

Just ett starkt etos var det som gav de svenska folkrörelserna energin att förvandla det svenska samhället, som gjorde dem politiska. Och det är precis detsamma som saknas oss idag.

Vi har vant oss vid politik som ett spel och som teater. Där de som har råd att förlora kan göra sina insatser, inför en mer eller mindre road publik. Politiken som moraliskt handlande däremot, är på väg att gå oss förlorad.

Vi inbillar oss att det räcker att demonstrera en åsikt. Att protestera på Plattan, sätta på oss ett märke eller gå med i en Facebook-grupp. Men det kan mycket väl visa sig att Sverigedemokraterna har ett starkare etos än så. Att det krävs mycket mer av oss som tycker att de har fel.

Ska det bli något av mitt politiska engagemang, så måste det förankras, ja, rotas någonstans. Det måste omsättas, prövas, förädlas, i en gemenskap bli mer än ord och gester.

Det är inte lätt att hitta sådana gemenskaper idag, då vi helst bowlar ensamma eller söker oss till grupper som är förlängningar av oss själva.

Fonden är ett instabilt och svåröverblickbart nätverkssamhälle där allt är satt i rörelse och förändring.

Icke desto mindre måste de finnas. Och om inte finnas, så uppfinnas.

I bästa fall är den där knuffen vi får, i förskräckelsen över något som sker, en knuff in i något.

Kanske ett parti. Eller en väckelserörelse.

Magnus Nordqvist
Frilansskribent

Vi inbillar oss att det räcker att demonstrera en åsikt. Att protestera på Plattan, sätta på oss ett märke eller gå med i en Facebook-grupp. Men det kan mycket väl visa sig att Sverigedemokraterna har ett starkare etos än så. Att det krävs mycket mer av oss som tycker att de har fel.

Med husbil oc instrument på

Om att genomföra en dröm. Efter många års längtan, flitigt sparande och lite stöd från Bilda Syd, reste det svenska femmannabandet Paddy's Irish Clan till Irland på en veckas sommarturné i husbil. Ingen av dem saknar idag doften av turnéfordonet, men resan blev ett minne för livet. Målet var att bjuda befolkningen på deras eget muskarv i upprockad form.

*Text och bild:
Michael Ek och
Paddy's Irish Clan*

Måndag 26 juli

Beväpnade med sex Microcube-mini-förstärkare och massor med instrument tog vi oss ombord på ett lågprisflyg till Dublin, utan att bli haffade av kabinpersonalen.

I Dublin kvitterade vi ut en husbil och begav oss till en instrumentuthyrare för att få loss ett billigt trumset. När allt stuvats in i bilen fanns inte mycket plats kvar. Vi gav upp lyxen med dusch och toalett och pressade in prylar där. Vi reste ju inte till Irland för att delta i någon lukta-gott-tävling.

Första stopp blev en camping i Kilkenny. Där drog vi i gång en spontan-konsert. Husvagnsfolket gick igång och det blev ett grymt tryck. Ett kul gig och en annorlunda start på turnén.

Tisdag 27 juli

Kilkenny är en stad som dyker upp i många av de irländska visor vi har på repertoaren och som dessutom fått ge namn åt landets kanske mest kända ale. I övrigt kände vi inte till så mycket om Kilkenny, så vi blev positivt överraskade när vi fann en medeltida pärla med en stenborg högst upp på stadskullen.

Mysiga fiskebyn Dingle blev nästa stopp och för att kunna njuta av stället bästa utsikt parkerade vi i hamnen. På kvällen gick vi från pub till pub längs hamnstråket och förundrades över kvaliteten på det lokala musiklivet. Många av musikerna var så tajta att det faktiskt inte

lät live när de lirade! Vår version av Star of the County Down fick ett varmt mottagande på en av pubarna.

Onsdag 28 juli

Åt seafood chowder, en välsmakande skaldjurssoppa, till brunch. På eftermiddagen började vi rigga en gatuspelning. När vi väl började strömmade folket till och på kort tid lyckades vi dra in så mycket pengar på vår musik att vi nästan kunde täcka kvällens utgifter. På kvällen fick vi bland annat bevittna en av Irlands grymmaste banjolirare, Dessie Kelliher, ackompanjerad av en gitarrist som inte var mindre fingerfärdig han. Killarna öste ur sig avancerade stycken med en axelryckning och gav oss en oförglömlig musikupplevelse. Musik i absolut världsklass.

Torsdag 29 juli

Galway blev vårt tredje stopp. Vi rullade in i stan mitt under hästkapplöpningen Galway Races allra intensivaste dag. Masterplan under resan var att trygga kassan genom att lira i folkmyllret på gågatan men våra små stärkare räckte inte till för att nå igenom sorlet från den stadigt växande människohorden så ganska snart fick vi packa ihop våra grejer.

Fredag 30 juli

Norrut längs kusten mot grevskapet Donegal och byn Ballyshannon. Byn har



h osäkrade den gröna ön



bara fyra gator, men anordnar varje år en eminent folkmusikfestival i månads-skiftet juli/augusti. Här hade vi lyckats få gig både på en av festivalens scener och på puben Seán Óg's. När vi rullade in i byn verkade den stendöd. Det visade sig att alla människor stängt in sig på ölstu-gorna. På en av dessa hade vi nöjet att samtala med en grupp kvinnor från nord-irländska byn Omagh, som vuxit upp med trampat jordgolv och total avsaknad av elektricitet. Ett spännande möte, särskilt som det visade sig att kvinnorna också tänkte på ett artonhundredratalsmässigt sätt. Det svenska och mer sekulariserade sam-hället möttes med stor misstro.



Fredag 31 juli

Vi var lite nervösa för att den konserva-tiva folkmusikpubliken inte skulle gilla våra upprockade och skråniga arrange-mang av landets traditionella visor. Men det gick hur bra som helst när vi på efter-middagen kickade igång vår spelning på den ambulerande festivalscenen; ett last-bilsflak med full ljudrigg. Folk sjöng med, önskade låtar och skrek efter extranum-mer när spelningen var över. Pubgiget på Seán Óg's senare på kvällen kvalificerar sig som en av de schysstaste spelningar vi gjort, trots att vår trummis spelade med bruten tumme. Publiken verkade kunna texten till varenda låt vi rev av. Hemma får man vara glad om folk känner till Wild rover och Whiskey in the jar.



Söndag 1 juli

Tillbaka till Dublin och en sista pubsväng före hemfärd. O' Donoghues pub intill parken St. Stephen's Green är stället där Dubliners började sin karriär för 50 år sedan. En synnerligen lämplig plats att avsluta turnén på, eftersom vår repertoar faktiskt till 75 procent består av gamla låtar som vi hört framföras av Dubliners och som vi sedan rockat till. Vi skålade för gamle frontmannen Ronnie Drew och de andra av gubbarna som lämnat jordelivet.



Lyckad utbildning i syrisk-ortodox kyrkomusik

► Den allra första *Lära för att leda*-utbildningen i syrisk-ortodox kyrkomusik hölls på Överås i Göteborg sista helgen i april. Bilda Väst var värdar för utbildningen, som var tänkt att ge deltagarna en översiktlig orientering om musikteori och praktisk sång, samt även en mer noggrann inriktning omkring gudstjänsternas böcker. Allt enligt den syrisk-ortodoxa traditionen.

Ledare för utbildningen var Malfono Issa Habil, som har stora musikaliska kunskaper, både teoretiskt och praktiskt, från såväl österländsk som västerländsk tradition. Deltagarna fick ta del av ämnen som kyrkoåret, gudstjänsten och de dagliga bönerna. Men även övergripande om kyrkomusikhistoria, tonsättare/kyrkofäder, böneböckerna *Sh'himo*, *Fanqitho*, *M'ad'dono*, körens roll i kyrkan, sångrepetition, grundläggande kunskaper inom orientalisk körsångsteknik samt det orientaliska notsystemet. Utvärderingen visade på en stor belåtenhet hos både ledare och deltagare, över innehåll och framförande.

Hitta aktuella utbildningar på www.bilda.nu/obk ■

Hälsoveckan, Malung och Nisse Würth

► *Hälsoveckan i Malung* genomfördes i början av september. Massor av aktiviteter anordnades i kommunen. Bilda och Nisse Würth, pastor i Lillmokyran, höll i de flesta aktiviteterna under onsdagen. Då öppnade man nämligen församlingens flesta studiecirkel för allmänheten.

– Vi samlade våra cirklar på Lillmokyran och höll en prova-på-kväll, säger Nisse Würth.

Det var möjligt att prova på nålbindning, virkning, stickning, slöjd, toner i visor till gitarr, akvarellmålning och mycket mer.

Bilda har en hel del verksamhet i Lillmokyran där Nisse Würth är en nyckelfigur.

– De senaste fyra åren har vi sett olika grupper häromkring som har haft ett växande behov av olika aktiviteter, säger Nisse och pekar på att det främst är alla duktiga ledare som ställer upp som gjort detta möjligt.

I Malung finns det ett etablerat samarbete mellan församlingar, kommuner och Bilda, vilket gör att Malung är ett starkt fäste för folkbildningen. ■

Flera körarrangemang på gång

Gospelfestival i Gävle

För tolfte året samlas gospelfantaster till en inspirerande gospelhelg i Gävle 11–13 februari. Gospelfestivalen kommer bland annat att gästas av gospelprofilen Gerald T. Smith från Washington, veteranerna Anki och Magnus Spångberg och gospelkören By Grace.

Festivalen startar med repetitioner på fredag kväll 11 februari och fortsätter under lördagen, för att sedan på söndagen förflyttas till Gävle Konserthus, där det hela avslutas med en stor gospelfest.

Gospelworkshop i Stockholm

Föreningen Stockholm gospel, Bilda och Sveriges körförbund bjuder in till en heldagsworkshop i Stockholms konserthus 5 februari. Även här medverkar Gerald T. Smith från Washington och instruktörer från Stockholm Gospel. Dagen avslutas med konsert i Stockholms Konserthus. Kom med kören eller kom själv! Läs mer och anmäl dig på: www.stockholmgospel.se

Ekumenisk körhelg i Kalmar

Den 22–23 januari 2011 är det dags för den 25:e upplagan av *Ekumeniska körhelgen* i Kalmar. Körledare för 2011 års körhelg är Thomas Holmér, kyrkomusiker och körledare i Döderhults församling där han bland annat arbetar med en av regionens största gospelkörer.

Körhelgen är finalen på böneveckan för kristen enhet och arrangeras i samarbete mellan Bilda, Sensus och Ekumeniska kyrkommittén i Kalmar. Helgen brukar ägnas åt inövning av körmaterial under ledning av en eller flera inspirerande körledare och avslutas med körkonsert i Madesjö kyrka på söndagskvällen den 23 januari. Mer information hittar du på www.gospelhelg.se

▽ Hälsovecka i Malung



Nytt samarbete med Johannesakademin

► Johannesakademin är en av Studieförbundet Bilda Sydösts nya samarbetspartners. De jobbar med en ekumenisk studie- och samtalsmiljö som vill fördjupa det ökade intresset för det gemensamma kristna arvet från den tidiga kyrkan. Genom att möjliggöra teologiska studier och forskning i en miljö där dagliga tideböner och regelbunden eukaristi firas så håller man liv i den unga kyrkans förening av studier och bön.

Johannesakademin erbjuder kurser, seminarier och rundabordsamtal för att ge näring åt och redskap för en teologisk och andlig fördjupning, sam bidra till att göra denna tradition tillgänglig för dagens svenska kristenhet.

Några exempel på arrangemang som Johannesakademin håller i tillsammans med Bilda:

19-21 november 2010 – *Ökenvind – i öst och väst*, om den kontemplativa och monastiska spiritualitetens utveckling bland ökenfäder och mödrar, som senare fördes vidare till den västliga keltiska traditionen och den östliga rysk-ortodoxa traditionen.

7-9 januari 2011 – *Från Korinth till Konstantinopel*. Om några av de viktiga skeendena under de första århundradena i kristendomens historia, bl a Skrift och tradition, gudstjänstliv och helgonkult, trosbekännelsernas tillkomst.

Terminskurs på distans våren 2011 – *Andlig vägledning och själavård i den tidiga kyrkan*. Kursen är en distanskurs med undervisningstillfällen på Bjärka Säby.

Översättningsseminarier – under höst och vår inbjuder Johannesakademin till översättningsseminarier, där både nybörjaren som den vane översättaren möts för att arbeta med den grekiska systematiska samlingen av Ökenfädernas tänkespråk, en samling ej ännu utgiven på svenska.

15-17 februari 2011 – Tidskriften Pilgrim, Linköpings stift och Stockholms Katolska stift arrangerar tillsammans med Bilda ett ekumeniskt präst- och pastorsmöte: "Jesus sade: Kom och ät!" Under tre dagar inbjuds deltagarna till bön, samtal, gudstjänster och goda föredrag.

För mer information om Johannesakademin och Pilgrim, besök: www.tidskriftenpilgrim.se. ■



Studiecirkel om orientaliska katolska kyrkor

► *Stockholms katolska stift och Bilda bjuder in till en studiecirkel om de orientaliska katolska kyrkorna i Sverige, för att ge en långt mer rikare bild av den katolska kyrkan.*

I Sverige finns kaldéer och syriska katoliker från Irak, armeniska katoliker, eritreanska, melkiter, maroniter. I studiecirkeln *Guld, rökelse, myrra* tecknas den orientaliska bilden av katolicismen, långt mindre känd i Sverige än den västromerska katolska kyrkan.

– Vi börjar med kristendomens ursprung och första geografiska spridning, hur kristendomen bildades, berättar cirkelledaren Helene-Dominique Lindroth. Vi har gjort helgkurser på det här temat tidigare, dels för allmänintresserade kristna, för lärare och diakoner som möter flyktingar som de inte vet så mycket om. Det är spännande att lära känna kristendomen i sitt ursprung och jämföra med vår egen svenska kristna tradition.

I januari 2011 drar cirkeln igång, och den är till både för deltagare som kan träffas fysiskt, men erbjuds också som distanscirkel via Bilda online. Studiecirkeln kan också leda till en pilgrims- och studieresa till Jerusalem, för att verkligen få uppleva kristendomens vagga.

– I somras träffade jag alla biskoparna för de orientaliska kyrkorna i Jerusalem, berättar Helene. De är väldigt positiva till det här. De vill gärna möta och upplysa svenskar om situationen i Israel.

Läs mer om och anmäl dig till cirkeln på www.bilda.nu/katolik, eller kontakta helene.dominique@katolskakyrkan.se, 08-462 66 35. ■



Helene-Dominique Lindroth leder studiecirkeln *Guld, rökelse och myrra*.

Peace & Love i Jerusalem?

De säger att de känner sig ödmjuka och gripna, när de reser runt i Jerusalem med omnejd och möter människor i världens centrum. För Kerstin Årre och Emil Leo är det första resan till Mellanöstern. Båda arbetar på olika sätt i organisationen Peace & Love i Borlänge, och reste tillsammans med Bilda till Jerusalem i början på november för att lära sig mer om regionen.



► Resan till Jerusalem har varit på gång en tid.

– Vi har pratat om det ganska länge, att hitta gemensamma beröringspunkter, berättar Kerstin Årre. Peace & Loves grundidéer hänger ihop med det arbete Bilda gör i Jerusalem. Men jag tror att Bildas utgångspunkt måste ha varit att vi från Peace & Love inte kan göra något vettigt utan att få en större insikt först.

– Det är bra att ha en naiv syn ibland på saker och ting, fyller Emil Leo i, för när verkligheten slår en i ansiktet vaknar man upp lite.

De är tydligt tagna av resan, som till stor del innehållit möten med den komplicerade politiska situationen: muren som begränsar palestiniernas rörelsefrihet, hus som demoleras, människor som behandlas illa.

– Det är hemskt att höra, se och känna den psykiska terrorn israelerna utövar mot palestinierna, säger Emil. Vi märker att vi inte har något att lära ut här, vi kan bara lära oss. När vi pratade med några häromdagen om att vi kom från Peace & Love fnyste de bara. ”Peace?!” De använder ordet ”dignity”, de vill bara att alla ska ha rätt till värdighet. Men som svensk kan man inte förstå allt detta ens i sin vildaste fantasi. Jag pratade med morsan och hon sa: ”ta lite bilder”, men det går inte. Ta en bild på muren och komma hem och visa: ”Jaha, det här är en bild på muren.” Det går inte att förstå.

Men de har också funnit hopp.

– Jag slås av hur välutbildade och dynamiska människor är som vi träffar, säger Kerstin. Och inte bara välutbildade – de är kloka också, starka. Det är så många som talat om hopplöshet innan vi kom hit, men de vi träffat här verkar inte vara ett dugg hopplösa. De vi träffat är sådana som bärs av en idé och har ett jobb och möjlighet att jobba med den. Om vi träffat människor från områden utan inkomster, som tvingas släppa ut barnen att sälja krimskrams i bilköerna, då kanske man möter hopplösheten.

Resan är början på ett mer långsiktigt arbete mellan Bilda och Peace & Love. Vad det mynnar i är ännu oklart.

– Vi har pratat om många saker som skulle vara möjliga att genomföra, säger Mats Bjerde, kultur- samordnare på Bilda. Vi har den här veckan på oss att fördjupa de här samtalen. Vi reser med öppna ögon och låter framtiden vara oskriven. ■

Det gör oss levande

► Folkbildningsförbundet, Fyrpersonalens boklåda no 2 stod det på den bruna trälådan. Jag satte mig på huk och begrundade fyndet i det lilla museet. Mitt ute i Östersjön, i den gamla skolbyggnaden på Gotska Sandön stod boklådan. Tillsammans med andra föremål berättade den historien om ett hårt liv, isolering under kalla vintrar och märkliga levnadsöden för de få som var bosatta på ön. Bilderna kom snabbt i mitt inre – ivriga barn och vuxna som stod på stranden när båten siktades vid horisonten. Boklådan som lastades av tillsammans med proviant av olika slag, nyfikenheten och entusiasmen över innehållet. En annan boklåda lastades ombord för att senare återvända med nya böcker. Folkrorelsernas och folkbildningens historiska fäste i människors glödande engagemang förkroppsligades nästan i boklådan på museet.

”Folkrorelsernas största gåva till människorna är känslan av eget ansvar, egen förmåga att ändra världen, känslan av att idealen i stor utsträckning kan förverkligas och att människans goda vilja kan organiseras till skapande makt.”

Det är stora ord om engagemang och kraften i rörelser. Men jag kan också tänka – nostalgi – den där lådan gav mig en liten nostalgitripp tillbaka till den historia som alltid fångar mig. Men ett engagemang kan inte leva på nostalgi, inte heller på historiska bedrifter.

Det är några dagar efter valet i september. Jag ser på displayen att det är tonårssonen som ringer. ”Hej, jag är på Sergels torg, på demonstrationen mot främlingsfientlighet. Var är du? Varför är du inte här?”

Jag stannar upp och tänker – var, hur och när föds engagemang? Vad är engagemang? Orden från min egen uppväxt ringer i öronen; kan du inte ta det lite lugnt, du är alltid så engagerad? Känslorna brinner för sakens skull, rösten

höjs i protesten, kraften och viljan att göra något känns i hela kroppen.

Jag har levt med ordet engagemang i hela mitt liv. Innebörden gavs nästan intravenöst, med blodet. Så är det att växa i folkrörelsemyllan. Engagemanget gällde det lilla och det stora, i det nära och på andra sidan jorden. Innebörden glödde av tanken på osjälviskhet, att sträcka sig utanför sig själv bortom egna fördelar och vinning. Det är att vara del i den stora tron och känslan av att vara med och förändra världen.

Tanken att faktiskt vara med och hejda ondskan befästes med Alexander Solzjenitsyns iakttagelse att linjen som skiljer ont och gott inte går mellan olika grupper, utan ”rakt igenom varje människas hjärta”. Därför blev engagemang mycket tidigt både lust och djupt allvar. Kanske är just allvaret i vardagens bräcklighet och en känslolöshet engagemangets hjärtpunkt och styrka. Det är personlig inlevelse och identifikation.

Så mitt i den intensiva känslan av engagemang bor för mig viljan att ta sig tid för livets svårare frågor. Kanske vill jag slå ett slag för allvaret just för att det är hotat av både ”feel-good”-kulturen och underhållningsetetiken.

Och så denna svåra insikt. Alla handlingar utförs med mer eller mindre bräckligt underlag. Vi har aldrig helt och fullt överblick över alla omständigheter eller möjliga konsekvenser av våra handlingar. Så vart engagemanget egentligen leder vet vi ju inte riktigt. Det är risktagandet.

Men jag blir inte dyster, för så komplex är världen och så komplext är det att vara människa. Att vara engagerad, att känna djupt, att vilja förändra världen tillsammans med andra är nedlagt i människan. Det är både en drift och ett behov. Det är passion och lidelse. Risktagande och osäkerhet. Så är det med engagemanget – det gör oss levande. ■



“*Det är både en drift och ett behov. Det är passion och lidelse. Risktagande och osäkerhet. Så är det med engagemanget – det gör oss levande.*”



Kerstin Enlund,
Bildas förbundsrektor

Tre bra redskap för cirkelledare i Bilda

Lära för att leda

Lära för att leda är Studieförbundet Bildas ledarutvecklingskoncept med fokus på cirkelledaren. *Lära för att leda* bygger på ett ständigt lärande – vi blir aldrig färdiga! Konceptet innehåller gemensamma delar, men ger också stora möjligheter till profilering utifrån ämne och verksamhetsområde, samt anpassning efter lokala behov. En grundledarutbildning, som vi arrangerar nästan varje termin på olika orter i Sverige, bör alla cirkelledare i Bilda gå!

Ledarlådan

Ledarlådan är som en verktygslåda: den hjälper dig att utveckla samtalet i gruppen. Här hittar du inspiration och handfasta instruktioner på hur innehållet i lådan kan användas i olika gruppövningar. Övningarna kan användas i alla typer av grupper för att, exempelvis, komma igång i ett samtal, eller som igångsättare i olika sammanhang.

Webbsidor

Här har vi samlat inspiration och tips till dig som är cirkelledare i Bilda (eller som är nyfiken på att bli det). Handfast information om hur närvarolistor fungerar, bra tips för studiecirkeln – och erbjudanden om ledarutbildningar.